

TEKNOLOJİ DESTEKLİ ÖĞRETİMİN TÜRKÇE EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN NASIL ALGILANDIĞININ İNCELENMESİ

Adnan KARADÜZ*

Ahmet BAYTAK**

ÖZET

Teknolojideki gelişmeler eğitimin her alanında teknolojilerin daha çok kullanılmasını ve hızla yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Bu süreçte öğretmen ve öğrencilerin öğretim teknolojilerini kullanma becerilerinin niteliği ve seviyesi oldukça önemlidir. Eğitim sürecinde bireylerin özellikle bilişim teknolojilerine yönelik bilgi düzeyleri ve kanaatleri onların öğretim teknolojilerinden yararlanmasını etkilemektedir. Öğrenme ve öğretme ortamlarında kimin bilişim teknolojilerinden nasıl, ne ölçüde yararlanabildiği önceki zamanlarda olduğu gibi bugün de sorgulanması gereken bir durumdur.

Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrencilerin eğitimde bilgisayardan yararlanma düzeyleri ve onların bu konuda aldıkları eğitimin irdelenmesi gerekir. Türkçe Eğitimi bölümü öğrencilerinin sayısal yapı olarak algılanan bilgisayardan ne ölçüde yararlanabildiği merakı bu araştırmanın yapılmasının nedenlerinden birisidir. Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmenliği bölümünde eğitim gören öğrencilerin bilgisayar destekli eğitimin derslerdeki uygulamalarına yönelik bakış açılarını tespit etmektir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin genel görüşleriyle birlikte, kız ve erkek öğrenciler arasındaki teknoloji kullanma farklılıkları da bu çalışmada incelenmiştir. Bu çalışma, 2009-2010 eğitim öğretim döneminde Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü ikinci sınıfında birinci ve ikinci öğretim öğrencileriyle yapılmıştır. Anket ve açık uçlu sorular ile elde edilen veriler, hem nitel hem de nicel olarak analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Türkçe öğretmenliği, bilgisayar destekli öğretim, öğretmen adayları, öğretmen eğitimi

AN ANALYSIS OF PERCEPTIONS OF THE STUDENTS IN THE TURKISH EDUCATION PROGRAM ABOUT TECHNOLOGY SUPPORTED INSTRUCTION

* Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

**Yrd. Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü.

ABSTRACT

The development in education and technology has promoted use of technology in instruction. In this integration process, the quality and level of the teachers and students' skills of educational technology is very important. During the education, individuals' prior experiences and their knowledge about information technologies affect their use of educational technologies. In the learning and teaching environments, who should use technology and in what level and how is still important as it was before.

In the teacher preparation programs, how students are using technology and the education they have received about that should be evaluated. Thus, the one of the purpose of this study is to explore how students in Turkish education program use computers which have mathematical structure. The main purpose of this study is to find how students in Turkish Education major views computer supported education and how computers can be used in other lessons. In addition to students overall views, this study also explored how girls and boys use technology differently. This study is conducted in 2009-2010 academic year with students in Turkish Education major (Both regular day class and night class students) at Erciyes University. The data of this study is based on survey and open-ended questions and the analysis of this data was, therefore, done with both qualitative and quantitative approaches.

Keywords: Educational technology, teacher candidates, technology integration, teacher education, Turkish Language Arts

GİRİŞ

Eğitim programlarının felsefesi değıştikçe öğrenme ve öğretme kültürü, eğitimde yetiştirilmesi hedeflenen insan niteliği bu değışimden etkilenmektedir. Dewey'nin eğitim modeli (1916) Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sindeki köy enstitülerinin yapısında etkili olurken, Skinner ile etkili olan davranışçı eğitim modeli dünyadaki birçok eğitim sisteminde olduğu gibi ülkemizde de öncü rol oynamıştır. Bütün bu eğitim modellerinin öğrenme ve öğretme ortamı, kültürü ve öğretim teknolojilerinden yararlanma durumları kendine özgü olmuştur. Son yıllarda ise Piaget'nin yapılandırmacı öğrenme teorisi Dünya ile birlikte Türkiye'de de eğitim sistemlerinde değışiklere yol açmıştır. Bu değışikliklerle birlikte öğrenci eğitimi yeni boyutlar kazanmış ve onların eğitilmesinden sorumlu öğretmenlerin yetiştirilmesinde kullanılacak stratejilerin eğitimdeki bu farklı bakış açılarıyla değışmesi kaçınılmaz olmuştur.

Eğitimdeki değışmelerle birlikte gelişen dünyada teknolojik alanda da yenilikler baş döndürücü bir hızla devam etmektedir. Özellikle bilgisayar ağlarının internete dönüştürülüp, küresel bir ağ yapısının oluşturulmasından dolayı, dünyanın birçok yerindeki işler ve çalışmalar farklı şekle bürünmüştür. Uluslararası çalışan firmalar fazla seyahat yükünden

kurtulmak için sanal veri transferi ve e-posta uygulamalarını tercih etmektedir. Aynı doğrultuda başlıca üniversiteler ve okullar olmak üzere eğitim merkezleri de bu teknolojik değişikliklere ayak uydurmaya çalışmaktadır. Bunun en belirgin özelliği, sınıflarda öğretmenler, artık kara tahtayla yetinmeyip aynı zamanda bilgisayar yanında projeksiyon aletlerini kullanarak daha görsel dersler işlemekte ve öğrencilere bilgisayar üzerinde ödev vererek onların daha farklı ve geniş kaynaklara ulaşmasını sağlamaktadırlar. Fakat daha önceki çalışmalarda da belirtildiği gibi özellikle Türkiye’de davranışçı eğitim sisteminden yapılandırmacı sisteme geçilmesine rağmen bilgisayarlarla uygulanan eğitim aktiviteleri yeni eğitim sistemine göre yapılmasında eksiklikler görülmektedir (Baytak, 2010).

Teknolojinin eğitime entegre edilmesinde öncülük eden gelişmiş dünya ülkelerinde de teknolojinin eğitimde verimli ve etkili kullanılabilmesi için öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu doğrultuda yetiştirilmeleri temel şart olarak görülmüştür. Bu bağlamda, uluslararası eğitim organizasyonları ve kurumları yaptıkları akademik bildirilerden yeniçağın öğretmenlerinin belli donanım ve kabiliyetlere sahip olmaları gerektiğini belirtmektedirler (ISTE, 2008). Çünkü geçen her yıldan farklı olarak, sınıfa gelen öğrenciler yeni teknolojik aletlerle ve bu alandaki ekstra kabiliyetlerle sınıfa gelmektedirler. Örneğin, daha birkaç yıla kadar lüks olarak kabul edilen cep telefonları ve dizüstü bilgisayarları şu anda öğrenciler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Teknolojinin içinde yetişen bu neslin teknolojiye bakışı, algısı da daha zengin olmaktadır. Bu çerçevede yeni yetişen öğrenciler de bilgisayar kullanımında öğretmenlerinden daha önde olabilmektedirler.

Türkiye’de de gelişen teknolojiye ve sunulan eğitim modellerine paralel olarak birtakım yenilikler okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Özel okullar kendi çabaları ve kaynaklarını kullanarak sınıflarına teknolojik aletler entegre ederken Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı ulusal bir projeye (her öğretmene bir bilgisayar kampanyası, MEB 2006) sınıflara ve öğretmenlere yeni teknolojileri bulundurma imkânı sunulmuştur. Aynı çerçevede bilgisayar fiyatlarının alınabilir seviyeye düşmesi neticesinde birçok öğretmen ve hatta bazı ortaöğretim öğrencileri bilgisayar sahibi olmuşlardır. Buna ek olarak, çeşitli yerlerde sunulan genel ağ erişebilirliğiyle (yerleşkeler, kütüphaneler ve internet kafeler) öğretmen ve öğrenciler bilişim teknolojileriyle en yeni bilgileri kullanmaya başlamışlardır. Bilişim teknolojisiyle tanışan bütün kitlelerle birlikte eğitimcilerin, üniversite öğrencilerinin teknolojiyi nasıl algıladıkları, hangi amaçlara yönelik kullandıkları çok daha önemlidir.

Sosyal anlamdaki gelişmelerin bir sonucu olarak eğitim fakültelerine gelen öğrencilerin daha önceki meslektaşlarına kıyasla teknolojik anlamda daha fazla bilgi ve beceriyle üniversite hayatlarına başlamaktadırlar. Beş yıl öncesinde üniversiteden mezun olan öğrenciler arasında bilgisayar klavyesine hiç dokunmamış öğrenciler varken, son dönemlerde üniversiteye başlayan öğrencilerin birçoğu temel bilgisayar programlarını kullanabilmekte, genel ağdan yararlanabilmektedir. Bu bağlamda daha önceki yıllarda mezun olan öğretmenlerin temel bilgisayar becerilerine ne ölçüde sahip oldukları, öğrenme ortamlarında teknolojiyi derslere etkili şekilde ne kadar entegre edebildikleri ise merak konusudur. Bu bakımdan eğitim fakültesindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine başlamadan önce bilişim teknolojilerini kullanma yeterlikleri, teknoloji algıları ve bilişim teknolojilerini derslerde nasıl kullanılacağı ile ilgili öngörüler araştırılmalıdır.

Türk Eğitim Sisteminde son yıllarda beceri odaklı yapılandırmacı eğitim modelinin benimsenmesiyle öğretmen ve öğrenci rolleriyle öğrenme ve öğretme ortamları değişmiştir. Çoklu ve zengin öğrenme ortamlarının bir gereği olarak öğrenci ve öğretmenlerin artık eskisinden çok daha fazla bilişim teknolojisi kullanması gerekmektedir. Sınıf içinde ve dışında öğrencilere verilen öğrenme fırsatları, birçok öğrenme görevi ve projeler onların teknolojiyi amacına yönelik olarak kullanmasını gerektirmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere verdikleri proje ve performans görevlerinin niteliği de öğrencilerin bu teknolojiyi kullanma sürecini etkilemektedir. Bu bakımdan değişim sürecinin gerçek sorumlusu ve uygulayıcısı olan öğretmenlerin teknolojiden yararlanma düzeylerinin geliştirilmesi gerekir. Bu bağlamda eğitim fakültelerinde verilen eğitimle öğretmen adaylarını ne ölçüde mevcut anlayışa göre hazırladığının sorgulanması gerekir.

Türkçe öğretiminde de öğretim teknolojileri kullanımı uygulanan programdaki öğrenme öğretme anlayışına bağlı olarak benimsenmektedir. Türkçe derslerinde daha çok bilginin öne çıktığı önceki programlarda Türkçe ders kitabı ve yardımcı kaynak olarak kullanılan dil bilgisi kitapları dersin kaynaklarının sınırlarını oluşturmuştur. Öğrenme ortamları, öğretmen merkezli, tahtanın ve tebeşirin kullanıldığı bir atmosfere sahipti. Son yıllarda ise eğitimde ve teknolojilerdeki değişmelerle öğrenme ortamlarında önceliklere ilave olarak bilgisayar ve projeksiyonla daha fazla teknikler, yöntemler kullanılmaktadır.

Bu değişim sürecinde bütün alanlarda olduğu gibi Türkçe eğitiminde de öğretim teknolojilerindeki yenilikleri takip edebilen ve amacına yönelik kullanabilen öğretmenlerin yetiştirilmesine çalışılmaktadır. Bugünün değil, yarının şartlarına uygun öğretmen yetiştirilmesi hedeflerinin yakalanabilmesi için öğretim teknolojilerini tanıyıp kullanabilen

öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekir. Bu sebeple bu araştırmayla, eğitime yeni başlayan Türkçe öğretmeni adaylarının teknoloji destekli eğitim ve eğitim teknolojileri terimlerini tanımlamaları ile teknoloji destekli eğitimin eğitime etki algıları incelenecektir.

Literatür Taraması

Bilişim teknolojisinin eğitimde yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanması, eğitim teknolojilerinde yapılan akademik çalışmalar geçmişe oranla artış göstermiştir. Her ne kadar ilk zamanlarda birçok araştırmacı, teknolojik ortamda öğrenme ile tebeşirin etkin olduğu durumlardaki klasik yani sınıf ortamındaki öğrenmeleri karşılaştırmaya çalışmışlar da son dönemde yapılan çalışmalar daha çok teknolojinin eğitimdeki etkisi kabul edilerek, neyi nasıl kullanılması üzerinde çalışmalar ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde bazı çalışmalarda teknoloji destekli öğretimle öğrencilerin öğrenmelerinin nasıl değiştiği üzerine durulurken (Cohen, 1988; Council, 1988; Kozma, 2003) bazı çalışmalarda ise teknoloji kullanılan sınıflarda öğrenci motivasyonunun nasıl arttığını gösterilmeye çalışılmıştır, (Mistler-Jackson & Songer, 2000; Susskind, 2005). Son zamanlarda ise öğretmenlerin teknoloji destekli derslere öğretmenlerin nasıl baktıkları incelenmiştir. (Chan-lin et al, 2006; Ivers, 2002; Schoepp, 2004). Gulbahar ve Güven'in (2008) çalışmasıyla da özellikle Türkiye'deki öğretmenlerin bilgi teknolojilerini kullanma ve bunlara bakış açıları incelenmiştir.

Teknoloji destekli eğitim ya da buna yakın olarak kullanılan öğretim teknolojileri ya da bilgisayar destekli eğitim kavramları işlev açısından eğitim araştırmacıları tarafından farklı farklı açıklanmıştır. Bazı araştırmacılar teknoloji destekli eğitimde temel amacın teknolojinin bir araç olarak eğitim ve öğretimde kullanılmasını ifade ederken, bazı araştırmacılar da teknolojinin dersin bir parçası olması gerektiği, yani teknolojinin bir öğretim metodu ya da stratejisi olarak kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda yapılan çalışmalardan olan Chan-Lin'nin öğretmenlerle yaptığı araştırmada, öğretmenlerin çoğunun sınıf içerisinde yapılan teknoloji entegrasyonundaki teknolojiyi sadece bir araç olarak gördükleri saptanmıştır. Bu öğretmenlerin sınıf içi davranışları incelendiğinde teknolojiyi sadece ders materyali geliştirmede ve öğrenci başarılarını ölçmede kullandıkları görülmüştür (2006). Aynı çerçevede yapılan başka bir çalışmada ise (Kuo, 2008) sınıf içerisinde kullanılan teknolojinin bir araçtan öteye gidemediği ve ders anlatımı için başka öğrenme ve öğretme metotların da kullanılmasının şart olduğunu öne sürülmüştür.

Başta da belirtildiği gibi bazı araştırmacılar, sınıfta kullanılan teknolojinin öğretim için bir araç olmaktan daha fazla olduğu yani aynı zamanda bir

öğrenme metodu olarak da eğitimin bir parçası olması gerektiğini belirtmişlerdir Cohen (1988). Bir başka araştırma sonucunda da öğrencilerin öğrenme yeteneklerinin gelişmesi için, öğretmenlerin teknolojiyi sınıfta bir öğretim stratejisi olarak kullanması şart olarak görülmüştür (Council, 1988).

Yukarıda bahsedilen bu iki farklı bakış açısının ortası olarak kabul edilen bir sonuçta Ivers (2002), kendi alanlarında özgüvenleri oluşmuş öğretmenlerin teknolojiyi sadece bir araç ya da ders stratejisi olarak kullanma değil, her iki şekilde de kullanmaları gerektiğini ifade etmiştir. Bu noktada Ivers ilginç bir sonuca ulaşmış ve özgüveni az olan öğretmenlerin teknolojiyi derslerde sadece bir araç olarak kullandıklarını saptamıştır. Schoepp, bu noktada başka önemli tespitte bulunmuş ve teknolojinin nasıl entegre edilmesi konusunda vizyon ve bilgisi olmayan öğretmenlerin bakış açılarından dolayı teknolojinin eğitimdeki rolü farklı olarak algılanmakta olduğunu ifade etmiştir (2004).

Ana dil öğretim ortamları, geçmişte olduğu gibi bugün de teknoloji kullanmayı gerektirir. Çünkü öğretim teknolojileri öğrencilerin birçok kanaldan öğrenmesini sağlar. Bu yüzden ana dili eğitiminde teknolojiyi amacına yönelik ulaşmasını becerebilen öğretmenlere ihtiyaç vardır. “Eskiden ana dil öğretimi daha çok yazılı materyale dayalı olarak yapılırdı. Çağımızda teknolojinin gelişmesi sonucu resim ve şekiller, film şeritleri, projeksiyon, radyo ve televizyon gibi araçlar öğretmen ve öğrencilere çalışmalarında büyük ölçüde yardımcı olmaktadır.” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever (1993). Demirel’e (2005) göre öğrenme ve öğretmen etkinlikleri ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme olayı da o kadar kalıcı ve izli olmakta, unutmada o kadar geç olmaktadır. Dil sosyal bir olgu olduğundan öğrenilmesinde ve öğretilmesinde sosyal etkileşimlerin gerçekleşmesini sağlayacak öğretim yöntem ve teknolojilerinin kullanılacağı ortamlar oluşturmak gerekir.

Sosyal bir olgu olan dilin öğretiminde, ana dili eğitiminde, teorikten daha çok uygulamaya yönelik, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebildiği öğrenme ortamlarının düzenlenmesi gerekir. Bunun için de öğretim teknolojileri, amacına uygun ve yeterli miktarda kullanılarak öğrenciler etkin hale getirilir. Önkaş’a (2008) göre “Türkçe öğretimi, teknoloji kullanımı ile daha nitelikli ve kalıcı öğrenmeyi sağlayabilir. Şöyle ki; anlatma becerilerinden konuşma ve yazma, anlama becerilerinden okuma ve dinlemenin nitelikli olması, öğrencilerin gelişimi için oldukça önemlidir.”

Türkçe dersinin öğrencilere her türlü öğrenme fırsatı verecek şekilde tasarlanabilmesi için bilişim teknolojilerinden çok yönlü olarak yararlanılır. Bilişim teknolojileriyle öğrencilerin işitsel, görsel ve her türlü öğrenme

kaynaklarına ulaşabilmesi, kendilerinin ödev ve projeler, sunumlar hazırlamalarına imkân sağlar. Türkçe dersi için öğrencilerin bilgisayarın sunduğu zengin görsel ve işitsel materyallerden yararlanması gereklidir. Bu tarz zengin öğrenme görevleri öğrencilerin çoklu ortamlarda öğrenme yaşantıları geçirmesine fırsat verir. Kulik ve Clark (akt. Akpınar, 1999:108) metin, resim, grafik, video, canlandırma ve sesin birlikte kullanıldığı çoklu ortamların öğrenme ortamlarını geleneksellikten kurtarıp öğrenmeyi artırdığını söylemektedir.

Türkçe dersi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik yürütülmektedir. Bu becerilere ait kazanımlar çeşitli öğrenme etkinlikleriyle konuya uygun hazırlanan öğretim teknolojileriyle öğrencilere kazandırılır. Şengül ve Yalçın'a (2003) göre "Türkçe öğretiminde, öğrenilecek konunun analiz edilip öğrenilmeye uygun bir yapıya kavuşturulması, konunun en etkili bir şekilde aktarılabilmesi için uygun materyallerin seçilmesi, derste kullanılan araçların etkililiğini ve öğrencilerin başarı durumlarını ortaya koyup uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması amacıyla eğitimi teknolojisinden yararlanmak mümkündür." (akt. Şahin 2009: 320).

Türkçe derslerinde bilgisayarın sunduğu zengin içerikten yararlanılması öğrencilerin mutlu oldukları öğrenme ortamlarında, kalıcı öğrenmeler geçirmelerini destekler. Hareketli resimler, videolar, slaytlar, sesler, efektlerden dersteki konulara göre amacına uygun ve gerektiği ölçüde yararlanmak gerekir. Bilgisayar ortamları dış dünyadaki birçok şeye öğrencilerin sınıf ortamında ulaşmasına fırsat verir. "Bugün bilgisayar teknolojisi metin, müzik, resim, hareketli resim ve video gibi iletişim örüntülerini kolayca işleyebilir hâle getirmiş ve bu olanakları her kullanıcının hizmetine sunmuştur." (Akpınar, 1999: 34).

Türkçe dersinin hangi bölümünde ne amaçla, dil becerilerine yönelik kazanımların, öğrencilere bilgisayar teknolojilerinden nasıl kullanılarak aktarılacağı da oldukça önemlidir. Resim, metin, ses, müzik video vs. gibi öğelerin kullanılma amacı Türkçe dersinin temel hedefleri bakımından uyusmalıdır. Akpınar'a (1999) göre bu öğeler dikkat çekmede, güdülemede, bilgi kaynağına ulaşmada, ipuçları ve dönüt vermede soru sormada, bilgiyi somutlaştırmada, benzetim yapmada, bir organizasyonda kullanılabilir. Bu bakımdan Türkçe öğretmenlerinin, dersin temel hedeflerine yönelik olarak bilişim teknolojilerinden yararlanabilme bilgi ve bilincini taşıması gerekir. Eğitim fakültelerinde bilişim teknolojilerinin öğretimde kullanılma durumu, öğrencilerin bu bilinci ve algıya ulaştıracak eğitim ve donanımda olmalıdır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, bu alanda daha önce yapılan çalışmalarla genel olarak öğretmenlerin teknoloji destekli öğretime nasıl baktıkları

incelenmiş ve test edilmiştir. Fakat yapılan diğer yakın çalışmalara da bakıldığında öğretmen adaylarının özellikle Türkçe öğretmen adaylarının teknoloji destekli öğretim konusundaki bakış açıları yeterli şekilde Türkiye’de araştırılmadığı görülecektir. Bundan da ötesi, bu çalışma sadece öğretmen adaylarının teknoloji destekli eğitimi nasıl gördükleri ile yetinmeyip aynı zamanda daha derin bir yaklaşımla öğretmen adaylarının teknoloji destekli öğretimi nasıl tanımladıkları da irdelenmiştir. Bir diğer husus ise dijital bölünmüşlük olarak tarif edilen ve teknolojiye daha yakın olan yeni kuşağın, üniversiteye girmeden bile teknolojiyi kullanma anlamında daha önceki yıllarda mezun olan öğretmen adaylarına göre daha önde olduklarıdır. Bu durum öğrencilerin bilişim teknolojilerinden nasıl ve nerelerde yararlandıklarını Türkçe eğitiminde nasıl kullanacaklarına yönelik kanaatlerin ortaya konmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda aşağıda listelenen üç temel araştırma sorusu bu çalışmaya yön vermiştir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

1. Öğretmen adaylarının BDE’ye yönelik bilgi, deneyim ve algıları nasıldır?

Araştırmanın alt problem cümleleri

1. Kız ve erkek öğretmen adaylarının temel bilgisayar kullanma becerileri nasıldır ve bu beceriler arasında farklılık var mıdır?
2. Öğretmen adayları BDE kavramını nasıl tanımlamaktadır?
3. Kız ve erkek öğretmen adaylarının Türkçe öğretiminde BİT kullanımına yönelik görüşleri nedir?

Yöntem

Bu araştırma hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerine göre desenlenmiştir. Nicel araştırma modellerinden tarama modeliyle, nitel araştırma modellerinden durum araştırmasına göre desenlenmiştir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, kişi ya da nesne olduğu gibi kendi koşulları içinde tanımlanır.” (Karasar, 1999: 77) Durum çalışması güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir. (Yin, 1984, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008: 277) Birinci ve üçüncü araştırma sorusuna veri toplamak için anketler kullanılmış, bu anketlerle elde edilen verilerin analizi frekans/yüzde olarak tanımlanmıştır. Bu yönüyle araştırma nicel tarama modelindedir. Araştırmanın ikinci ve üçüncü sorusuna cevap bulabilmek için ise yapılandırılmış mülakattan yararlanılmış, öğrencilere açık uçlu sorular

sorularak yazmaları istenmiştir. Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu yönüyle de araştırma, nitel durum araştırması desenindedir.

Veri Toplama Araçlarının Tanıtılması

Araştırmanın birinci sorusunda yer alan öğrencilerin temel bilgisayar becerilerinin araştırılması için hangi programları ne tür sıklıkta kullandıklarına yönelik bir anket hazırlanmıştır. Bu ankette kız ve erkeklerin hangi zaman aralıklarında ne kadar bilgisayar kullandığı, ayrıca Word, Messenger, Facebook, Twitter vs. gibi programları da ne kadar kullandığı yer almaktadır. Bu anketle öğrencilerin bilgisayarda ilgi alanlarının nelerden oluştuğu, temel bilgisayar becerilerinin içeriğinin ne olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın ikinci sorusunda yer alan bilgisayar tanımlamalarına ilişkin görüşlerine cevap bulabilmek için ise öğrencilerle iki sorudan oluşan yapılandırılmış mülakat tekniği yapılmıştır. Onlardan BDE'yi tanımlamaları ve ne amaçla kullanıldığı istenmiştir. Araştırmanın üçüncü sorusunda ise öğretmen adaylarının Türkçe öğretiminde BİT kullanımına ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Bu soruya cevap aramak için ise beşli Likert tipi anket ve yapılandırılmış mülakattan yararlanılmıştır. Beşli likert tipi ölçekle hazırlanan anket maddelerine öğrencilerin ne ölçüde katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Bir sorudan oluşan yapılandırılmış mülakatla Türkçe derslerinde BİT'in nasıl ve nerelerde kullanılacağı sorulmuştur.

Öğrencilerden mülakat yoluyla elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleriyle analiz edilmiştir. Öğrencilerin teknoloji destekli eğitimi tanımlamalarına yönelik olarak elde edilen veriler betimsel olarak tanımlanmıştır. Verilerin derinlemesine analizi için öğrencilerin anket sonuçları yazdıkları metinlerle karşılaştırılmıştır. Teknoloji yetenekleri ile ilgili ilk kısım, temel bilgisayar becerileri, Office programlarının kullanımı ve sosyal paylaşım sitelerini kullanımı ölçmektedir. Bu temel teknoloji yetenekleri soruları bu araştırmayı yapan yazarlar tarafından hazırlanırken, öğrencilerin bakış açıları ile ilgili sorular ilgili literatürden yararlanarak hazırlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008) belirttiği gibi öğrencilerin yaptıkları yorumlar tematik olarak incelenmekle birlikte aynı zamanda öğrencilerin ifade ettikleri görüşlerin bazıları aynen aktarılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Bölümü 2. Sınıf öğrencileridir. Çalışma grubu 1. ve 2. öğretim programında eğitim gören gönüllü olarak ankete katılmak isteyen öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya her iki sınıftan toplam 55 tane öğrenci katılmış ve bunlardan 29 tanesi kız öğrenci 26 tanesi de erkek

öğrencidir. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler sosyo-kültürel ve ekonomik bakımdan değişik özellikler taşıyan ailelerden gelmektedir. Öğrenciler şehir merkezinden olduğu gibi kasaba ve köylerden de gelmektedir. Ailelerin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumları bilgisayar kullanma durumlarını etkilediğinden araştırmanın çalışma grubunda her seviyeden öğrencinin grupta yer alması düşünülmüştür. Örneklemdeki öğrencilerin aileleri ise benzer ve farklı gelir düzeyinde bir karışım oluşturmaktadır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik elde edilen veriler üç başlık altında ele alınıp incelenecektir. Birinci bölümde öğrencilerin temel bilgisayar becerileri incelenecek, ikinci bölümde bilgisayar teknolojisini ve bazı programları ne amaçla kullanacakları, teknoloji destekli öğretimi nasıl tanımladıkları üzerinde durulacaktır. Son olarak da kendi bakış açılarıyla teknoloji destekli Türkçe öğretimi hakkındaki görüşler yansıtılacaktır. Ayrıca her kategori içinde cinsiyet farklılıkları karşılaştırılacaktır.

Temel Bilgisayar Becerileri

Tablo 1. Öğrencilerin bilgisayarı kullanma sıklıkları ve seviyeleri

Bilgisayar kullanmanız nasıl? (%)	Çok iyi bilirim		İşime yaradığı kadar bilirim		İdare eder		Çok bilmem	
	K	E	K	E	K	E	K	E
	0	16	31	36	24	32	45	16
Hangi sıklıkta bilgisayar kullanırsınız? (%)	Günde birkaç kez		Haftada bir kaç kez		Ayda birkaç kez		Yılda bir kaç kez	
	K	E	K	E	K	E	K	E
	14	68	66	28	17	4	13	0

Tablo 2. Öğrencilerin hangi programları ve siteleri ne oranda kullandıkları

Anket ve görüşme sonuçları göstermektedir ki öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversite eğitimlerine başlamadan temel bilgisayar kullanma becerilerine sahiptir. Bununla birlikte bu beceriler önemli ölçüde sınırlı düzeydedir.

	e-posta		Facebook		Twitter		Word		Excel		PPT		Blog		Wiki		Web	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Ders harici, kişisel olarak şu ana kadar bilgisayarda ne tür programlar kullandınız? (%)	59	80	55	84	3	16	72	60	7	20	69	52	0	24	0	16	0	8
Şu ana kadar derslerde aşağıdaki programların hangisini kullandınız? (%)	17	20	7	24	0	16	93	96	3	20	93	88	0	8	0	8	3	12

Öğrencilere hangi sıklıkta bilgisayar kullandıkları sorulmuş ve erkeklerin %68'i günde birkaç kez kullandıklarını söylerken kızların ancak %14'ü günde birkaç kez kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda geri kalan erkeklerin %28'i, kızların ise büyük bir kısmı haftada birkaç kez ders harici olarak bilgisayarı kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayda birkaç kez kullandıklarını belirten erkeklerin oranı sadece %4 iken kızların %17'si bu kadar az oranda bilgisayarla uğraştıklarını belirtmişlerdir. Daha da ilginç kızların % 13'ü sadece yılda birkaç kez bilgisayarı kullandıklarını söylemişlerdir. Görüldüğü gibi erkek öğrencilerin bilgisayar kullanma durumu kız öğrencilere oranla çok daha fazla ve yoğundur.

Bilgisayardaki temel programların bu çalışmaya katılan öğrenciler tarafından ders harici olarak farklı oranlarda kullandıkları da ortaya çıkmıştır. Örneğin, e-posta ve Facebook gibi toplumda sıkça kullanılan internet uygulamaları, bu çalışmaya katılan öğrenciler tarafından da en çok kullanılan programlar arasında ilk sırayı oluşturmaktadır. Cinsiyet farklılıklarına baktığımızda ise kız öğrencilerin %59'u e-postayı kullanırken erkek öğrenciler için bu oran %80'dir. Facebook gibi sosyal paylaşım ağlarının kullanımı her iki grupta da kızlarda %55; erkeklerde % 84 gibi yüksek ve yaklaşık orandayken Twitter, Blog, ve Wiki gibi Web 2.0 uygulamaları her iki grupta da az oranda kullanılmakla birlikte kızların erkeklere oranla daha çok kullandıkları saptanmıştır. Twitter kullanımı kızlarda %3 erkeklerde % 16 oranındadır. Bu sonuçlara paralel olarak erkeklerin ders harici ancak %60'ı Word programını kullanırken kızlarda bu

oran %72'dir. Aynı şekilde Powerpoint kullanımında da erkeklerin ancak %52'si kullanırken kızların %69'u bu programı kullandıklarını belirtmişlerdir. Anket sonucunda elde edilen bu veriler ayrıca Türk İstatistik Kurumun ülke geneli temel bilgisayar kullanımı sonuçları ile paralellik göstermektedir (TÜİK, 2010).

Öğretmen Adaylarının BDE Tanımlamaları

Bu çalışmanın bir başka boyutu da çalışmaya katılan öğrencilerden bilgisayar destekli eğitim ve öğretimi nasıl tanımladıklarının araştırılmasıdır. Bu sorunun açık uçlu olarak sorulmasındaki temel amaç, Türkçe öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim ve öğretimden ne anladıkları ve mevcut dersleri için BDE'nin işlevini nasıl algıladıklarını açıklamalarına fırsat vermektir. Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar ve yaptıkları yorumlar detaylı şekilde incelendiğinde, bilgisayar destekli Türkçe öğretimi tanımlanırken farklı temalardan bahsedildiği ortaya çıkmıştır. Bu temalardan bazıları birçok öğrenci tarafından dile getirilirken, bazıları sadece bir iki öğrenci tarafından bahsedilmiştir.

Bu temalar incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu BDE'nin öğrenme ortamına katkıları üzerinde durmuştur. BDE sayesinde genellikle işitsel öğelerin yanı sıra görsel öğelerle de öğrenmenin sağlandığı, çoklu uyarıcılar kullanıldığını; öğrenmenin kalıcı, verimli, etkili, eğlenceli ve kolay olduğunu belirtmişlerdir.

314. Öğretimde ne kadar fazla duyuya hitap edilebilirse verim o kadar artar.

402. Öğretmenin dersi anlatıp projeksiyon ile konuyla ilgili resimlerle desteklenirse daha verimli olur.

298. Bu öğretimle beraber öğrencilerin birden çok duyu organına hitap eder.

344. Öğrenci dersi görsel öğelerden yararlanarak konu hakkında fikir sahibi olabilir ve ders eğlenceli bir şekilde işlenebilir. Ayrıca dersin daha farklı ortamda işlenmesi dersin akılda kalıcılığını artırmaktadır.

431. Öğrencinin birden fazla duyusuna seslenmek istiyorsak bu öğretim teknolojisini kullanmalıyız.

356. Bir öğrencinin duyduğunu anlaması kolay değildir ve duyduklarını kolay unuturlar, ama görsel öğelerden bilgisayarda izledikleri bir konuyu kolay unutmazlar ve daha kolay öğrenirler.

349. *Bilgisayar destekli eğitim, öğretmenlerin derslerde bazı teknolojik cihazları kullanarak projeksiyon aletleri, yazıcılar ve benzeri teknolojik aletler sayesinde derslerini hem daha kolay hem daha zevkli ve hem de daha anlaşılır olarak işlenmesidir. Bu sayede hem öğrenciler hem de öğretmenler derslerde daha aktif olurlar.*

Öğrenci görüşleri genelde çoklu öğrenme ortamı oluşturulması yönündedir. 314, 431 ve 298 numaralı öğrenciler BDE'yle daha fazla duyu organına hitap edileceğini söylemektedir. Daha fazla duyu organına hitap edilmesi öğrenmenin hızlı kolay ve kalıcı olmasını sağlar. 356 ve 349 numaralı öğrenciler ise birçok duyuya hitap edilen bu öğrenme ortamlarında öğrenmenin daha kolay ve kalıcı öğrenmeyi destekleyeceğini, öğrenmenin daha kolay ve zevkli olabileceğini söylemektedir.

BDE destekli derslerde zamandan tasarruf edilmekte, dikkat canlı tutularak motivasyon artırılmaktadır. Öğrencilerin önemli bir kısmı ise BDE'nin duyuşsal yararlarıyla zamandan tasarruf sağlanacağı, hızlı öğrenme gerçekleşeceği yönünde görüşler belirtirler. Bundan dolayı da öğrencilerin derslerde daha aktif olabileceği ifade edilmiştir.

423. *Bilgisayar kullanımının çok daha yoğun olduğu yerlerde de öğrenciler ödevlerini bilgisayar aracılığıyla öğretmenlerine gönderip zaman açısından tasarruf yapmış olurlar, aynı şekilde öğretmenler için de bu ödevleri kontrol etmek kolaylaşır.*

388. *Bilgisayar destekli eğitim öğrenilecek ve uygulanacak bilgiye daha kısa sürede ulaşma anlamına gelmektedir.*

378. *Öğrencinin teknolojiye hâkim olması ve teknolojiyi etkin bir şekilde kullanması bilgisayar teknolojisini öğrenmekten geçer. Zamandan tasarruf, daha eğlenceli ve çabuk bir öğrenme bu sayede gerçekleşir.*

Öğrenciler bilişim teknolojisiyle öğrenmenin daha kalıcı olacağını söylemektedirler. 423 numaralı öğrenci, ödevlerini öğretmenlere ulaştırmada genel ağın önemli bir işlevini dile getirmektedir. Bu öğrenci, var olan bir sorunun BDE sayesinde zaman kaybetmeden çözüleceğini işaret ederken öğrencilerin yaşadığı bir sorunun bilişim teknolojisi kullanan öğretmenlerle yaşanmadığını üstü kapalı olarak dile getirmektedir. 388 numaralı öğrenci, bilgiye daha çabuk ulaşma; 378 numaralı öğrenci ise bilişim teknolojisi sayesinde öğrenmede zamanın etkili ve verimli kullanılabileceğini ifade etmektedir. Geçekten de bilişim teknolojisinin

kullanıldığı ortamlarda öğrenciler bilgiye daha çabuk ulaşabilmekte, daha hızlı öğrenme gerçekleşmektedir.

Öğrencilerin BDE'nin yararlarına ilişkin olarak dikkat çekme, güdüleme, istek uyandırma gibi duyuşsal boyutlarının varlığını ifade etmektedirler.

355. *Derslerimizde kullanılan projeksiyon derse olan dikkatimiz artırıyor ve kalıcı öğrenmeler sağlanıyor.*

299. *Bilgisayar destekli öğretim öğrencide ilgi ve isteğin uyandırılmasında kullanılmalı.*

315. *Derse motive der.*

402. *İşlenen konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamak, onların dikkatlerini daha canlı tutma bu derslerin amaçları arasındadır.*

Öğrencilerden bazıları ise BDE'nin derste daha dikkat çekici, motivasyonu artırıcı, öğrenme isteğini artırıcı bir unsur olduğunu ifade etmektedir. 355 numaralı öğrenci projeksiyonla derste dikkatimiz artırıyor, 402 numaralı öğrenci dikkatin daha canlı ve sürekli olduğunu ifade etmektedir. 299 numaralı öğrenci ise öğrenmede ilgi ve isteğin uyandığını belirtmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi BDE'yle öğrenme ortamında zengin uyarıcılar kullanıldığını ifade etmektedir. Öğrenmede çoklu ve zengin uyarıcılar kullanılması dikkat, motivasyon, ilgi ve isteği canlı tutar.

BDE'ye aşırı derecede yer verilmesini öğrenciler gereksiz bulmaktadır. Bazı öğrenciler ise aşırı derecede bilgi işlem teknolojisi kullanmanın tekrarlar oluşturduğunu, öğrencilere sıkıcı ve tekdüze geldiğini, öğretmeni tembelleştirdiğini iddia etmektedirler.

367. *Bazı hocalarımız kolaya kaçıyor ve hazırladıkları basit slaytlarla dersi geçiştiriyor.*

401. *Bilgisayar, tepegöz vb. teknolojik aletler derste her zaman yardımcı öğe olarak bulunmalıdır. Asla öğretmenin yerine geçmemeli*

399. *Aşırı kullanımdan sakınılmalıdır. Öğrencinin ve öğretmenin tembelleşmesine katkı vermemeli aksine hızlı ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlamalıdır.*

387. *Dersi etkin kılmak amacıyla kullanılmalıdır. Ama bu etkin hale getirme sürecinde sürekli bilgisayar tekniğinin kullanılması dersi sıkıcı hâle getiriyor.*

Öğrencilerin bu ifadeleri bilgi iletişim teknolojisinin kullanılmasıyla ilgili oldukça bilinçli olduklarını göstermektedir. 367 numaralı öğrenci, öğretmenlerin slaytlarla dersi geçiştirmemesi gerektiğini ifade ederken BDE'nin amacına göre kullanılması gerektiğini vurgular. Slaytlarla yazılı bilginin öğrencilere sunulması ya da okunması öğrenciler tarafından tepkiyle karşılanmaktadır. Bilginin aktarılmasında öğrenci öğretmenle birebir, yüz yüze iletişim kurmak istemekte, teknolojinin öğretmenin yerini almaması gerektiği belirtilmektedir. 401 numaralı öğrenci, bilişim teknolojisinin bir araç olduğunu asla öğretmenin yerine geçemeyeceğini açıkça ifade etmektedir. Öğrenciler BDE'nin çoklu öğrenme ortamı oluşturulmasında bir araç olarak görmektedir. 389 numaralı öğrencinin şu ifadesi bu durumun çok somut bir örneğidir:

389. Sınıfta işlediğimiz derslerde bilgisayar destekli uygulamalar oldukça fazla. Bu dinleyicileri motive etme anlamında da verimli gibi görünüyor. Daha dikkatli daha istekli oluyoruz. Tekrara düşüldüğünde ve bu durum süreklilik gösterdiğinde ise sıkıcı tekdüze bir ders şeklini alıyor.

Öğrencilerin bir kısmı ise teknoloji ya da bilgisayar destekli eğitim ve öğretimin genel olarak yararları olacağını belirtmişlerdir.

"Bilgisayar destekli eğitim eğitimin çağdaş koşullara göre kolay çabuk anlaşılır ve teknolojik anlamdaki koşullarına uygun işlenmesi anlamına gelmektedir..."

390. Bilgisayar destekli eğitim derslerin bilgisayar ve teknolojik aletlerin ders içinde ve derse yardımcı kaynak olarak kullanılmasıdır. Bu sayede öğretilen bilgilerin kalıcılığı sağlanacak ve değişen dünyaya öğrenciler adapte edilecektir. Bilgisayar destekli eğitimle günlük hayatımızda gelişecek..."

372. Eğitim teknolojisi eğitimde teknolojiyle iç içe olmaktır. Eğitimin her safhasında teknolojiden faydalanmaktadır. Günümüzde teknoloji iyice gelişmiştir ve biz insanlar buna ayak uydurmalıyız. Yaşamımızın her alanında özellikle eğitim alanında teknoloji vazgeçilmez ihtiyacımız olmalıdır..."

Öğrencilerin bu ifadeleri ise teknolojiye ilişkin genel algıları, bireyin çağın gereklerine göre donanımlı olmasını ifade etmeye yöneliktir. Öğrenciler gelişen bilişim çağına eğitimde de ayak uydurulmasını, gelişmenin ve ilerlemenin bir ölçüsü olarak görmektedir.

Türkçe Derslerinde Bilgisayarın Kullanılmasına Öğrencilerin Bakış Açıları

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin hangi programları ne oranda kullandığı anket yoluyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin BDE'ye yönelik bakış açılarının, bilgi ve deneyimlerinin ayrıntılarını ortaya koyabilmek için bilgisayar programlarının Türkçe derslerinde ne kadar kullanılması gerektiği sorulmuştur.

Tablo-3'te verilen yüzdelikler parantez içinde kullanılan kısaltmalara karşılık gelmektedir. Kesinlikle katılıyorum (KKA), Katılıyorum (KA), Bilmiyorum (B), Katılmıyorum (KM), Kesinlikle katılmıyorum (KKM)

Tablo-3. Öğretmen adaylarının bilgisayar ve programlarının kullanımına bakışları

	KKA (%)		KA(%)		B(%)		KM(%)		KKKM(%)	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Derste ek olarak videonun kullanılması öğrenmeyi olumlu yönde etkiler	38	38	48	54	10	8	3	0	0	0
Derste ek olarak PowerPoint kullanılması öğrenmeyi olumlu yönde etkiler	41	33	48	58	10	8	0	0	0	0
Derste ek olarak Twitter kullanılması öğrenmeyi olumlu yönde etkiler	17	12	7	24	55	50	10	12	10	3
Derste ek olarak Facebook gibi sosyal ağların kullanılması öğrenmeyi olumlu yönde etkiler	34	17	3	17	31	33	10	21	21	13
Derslerde teknoloji kullanınca derste daha zor organize oluyorum	7	0	10	17	24	33	41	46	14	4
Derslerde hocalar teknoloji kullanınca ilgilim dağılıyor	7	4	7	8	17	21	45	63	24	4
Teknoloji ile ders anlatımında daha fazla ders anlatma yöntemleri kullanabilirim	14	17	48	67	28	17	7	0	3	0
Teknoloji kullanımı bana ders işlemede yeni bakış açıları sağlıyor	21	29	48	63	24	4	3	4	3	0

Tabloya göre öğrenciler derslerde BDÖ'ye önemli ölçüde olumlu bakmaktadırlar. Power point ve video kullanmaya yönelik talep oldukça yüksektir. Ayrıca BDÖ'nün yeni bakış açıları kazandırması, yeni öğrenme yolları sunmasına yönelik öğrencilerde olumlu kanaatler vardır. Sosyal paylaşım sitelerinin öğrenmede kullanılmasına yönelik kanaatlerinde ise kararsızlıklar içersindedirler. Mülakat yoluyla elde edilen veriler de bu tablodaki durumu desteklemektedir.

Yapılandırılmış mülakatla elde edilen öğrenci görüşlerinde, BDE'yle slayt ve çalışma kağıtları yapılması, resimli ve sesli öğelere yer verilmesi (powerpoint), film izletilmesi, sesli ve görsel öğelerden yararlanılması, oyun hazırlama Türkçe dersinde gerçekleştirilebilir.

402. *Dil bilgisi konularında bilgi işlem teknolojilerinden yararlanabiliriz. Metin çalışmaları yaparken yine görsel unsurlardan yararlanabiliriz. Dersin heyecanlı geçmesini sağlamak için videolar, filmler izletebiliriz.*

289. *Türkçe dersinde projeksiyon ve slaytların kullanılması çok önemli hem öğrencinin ilgisini çekmesi açısından hem de dersin anlatılması bakımından.*

329. *Örneğin sıfatlar anlatılırken projeksiyonla bir metin yansıtılır ve içindeki sıfatlar buldurulur.*

355. *Konu anlatıldıktan sonra çeşitli çalışma yaprakları bilgisayar yardımıyla hazırlanabilir.*

405. *Türkçe dersinde dil bilgisi konuları oyunlaştırılarak verilebilir.*

343. *Hikâye okutturulurken arkadan fon müziği verilebilir ya da hikâye bilgisayardan izlettirebiliriz.*

367. *Bilgisayar ortamında eğitsel oyunlar hazırlanabilir. Masal hikâye şiir gibi türler derste işleneceği zaman bilgisayardan sesli bir şekilde dinletebiliriz.*

388. *Kompozisyon yazdırmadan çeşitli resimler gösterebiliriz, biliyoruz ki kompozisyon öncesi resimler göstermek öğrencinin hayal gücünü zenginleştiriyor.*

381. *Resimler gösterilerek öğrencilerin konuyla ilgili tahmin yapmalarını sağlanabilir. Fon müziği verilerek öğrencilere şiir okutturulabilir.*

366. *Türkçe dersi için hikâye, masal, şiir dinletisi yapılabilir. Bu gibi türler fon müziği eşliğinde verilir. Çeşitli oyunlar hazırlanır, fotoğraflar, videolar, slaytlar verilerek dersin işleniş taslağı değişir.*

Öğrenciler Türkçe derslerinin yazma, okuma, dinleme çalışmalarıyla birlikte, dil bilgisi konularının öğretiminde BDE'den yararlanılması yönünde kanaatler belirtirler. 289 numaralı öğrenci, slaytların kullanılmasının çok önemli olduğunu öğrencilerin dikkatini çekmede çok önemli bir uyarıcı olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin birçoğu ise bilgisayar ortamında çalışma kâğıdı, oyunlar gibi materyaller hazırlanarak öğrenmenin öğrenme sürecini tasarlanması düşüncesindedir. Bu şekilde düşünen öğrenciler BDE'nin bir araç olması gerektiği anlayışına sahiptir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrencilerin bilgisayar destekli eğitimi tanımlamalarında ortaya çıkan yaklaşım ve temalarla mevcut literatür karşılaştırıldığında görülecektir ki

bir paralellik söz konusudur. Bir diğer ifadeyle, Kuo'nun (2008) çalışmasında ortaya çıkan teknolojinin öğretmenler tarafından sadece bir araç olduğu yaklaşımı, bu çalışmada ortaya çıkan dersi kolaylaştırma, bilgi aktarma aracı yaklaşımıyla benzerlik arz eder. Öğrenciler BDE'nin bir araç olması gerektiği, öğrenme öğretme sürecinde amaca dönüşmemesi, öğretmen yerini almaması yönünde kanaatler belirtirler. Öğrencilerin lisans eğitiminde aldıkları bilgisayar dersleri ve bu derslerde geliştirdikleri materyaller onların bu düzeyde bilinç kazanımları üzerinde etkili olmuş olabilir.

Yükseköğretime başlamadan önce erkek öğrenciler kızlara göre bilgisayar ortamına çok daha fazla zaman ayırmaktadır. Blog, Twitter, Wiki, Facebook, Power Point gibi programları ise hem erkek öğrenciler hem de kız öğrenciler farklı oranlarda kullanmaktadır. Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri genelde günlük hayatta bilgisayar kullanabilecek alt yapıya sahiptirler. Geleceğin Türkçe öğretmenlerinin bilgisayardaki çeşitli programları kendi amaçlarına göre kullanabilmesi, onların bilişim teknolojisine yakın oldukları, bilişim teknolojisini benimsedikleri, bu alanda temel beceriler kazandıkları anlamına gelir. Bilgisayar kullanmaya yönelik temel becerilere sahip olan ve içeriğe yönelik açıklamalar yapan öğrenciler eğitim fakültesindeki bilgisayar dersleriyle, diğer derslerde bilgisayar kullanılmasını zevkli bulmaktadırlar. Yapılan görüşmelerde öğrenciler, eğitim fakültesinde bilgisayarla işlenen dersleri zevkli bulduklarını, öğrenmenin daha kalıcı ve kolaylaştırıcı olduğunu, öğrenme ve öğretme ortamında mutlu olduklarını ifade etmektedir. Aynı şekilde öğretmenlerle yapılan başka bir çalışmanın sonucunda da, öğretmenler teknolojinin öğretimi klasik yöntemden çıkarıp daha etkin yaptığı ve bunun öğrencilerin öğrenmelerine de etkili olduğu belirtmişlerdir (Holmes, 2001).

Bilişim teknolojisinin eğitimde kullanılması öğrencilerin ifade ettiği gibi öğrenmeyi elbette ki daha hızlı, daha aktif kılacaktır. Tayvan'da en iyi öğretmen ödülü alan öğretmenlerle de yapılan çalışmada öğretmenlerin eğitim kalitesinin yükselmesi için klasik yöntemden çıkıp bilgisayar destekli eğitime geçmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Chan Lin, et al. 2006). Anket yoluyla elde edilen verilerde de öğrenciler bilişim teknolojilerini kullanmanın öğrenmeyi destekleyeceği, öğrenme ortamında dikkatlerinin artacağı yönünde kanaat belirtmişlerdir.

Öğrenme ortamında video, Powerpoint kullanılması yönünde kız ve erkek öğrencileri aynı kanaati taşımaktadırlar. Öğrencilerin derslerde bu programları kullanmaları, konuya yönelik kanaatlerini etkilemiştir. Kız ve erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu programları kullanma beceri ve alışkanlığına sahiptir. Daha önce Amerika'da iki ayrı üniversitede yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının Word gibi Office programları iyi

bildikleri fakat grafiksel programlara karşı yetersiz oldukları ve günümüzde öğrenciler arasında yoğun ilgi gösterilen oyun tabanlı programların yeterlice bilinmediği ortaya çıkmıştır (Wang ve Holthaus, 1997). Bundan dolayı da öğretmen adaylarına sunulan temel bilgisayar derslerinin artırılması ve içeriğinin günümüz teknolojik gelişmelere göre düzenlenmesi gerekmektedir (Wang ve Holthaus).

Sosyal paylaşım programları olan Facebook, Twitter ise daha çok kız öğrenciler tarafından kullanılmaktadırlar. Öğrenciler bu tür programların öğrenme amaçlı kullanılmayacağı düşüncesini taşımaktadırlar. Bu programların toplumumuzda kullanılma alışkanlığı öğrencilerimizde de görülmektedir. Toplumun teknoloji alışkanlıkları kendi gençliğine de yansımaktadır. Roberts (2004)'in araştırmasındaki bulgulara göre öğretmen adaylarının bilgisayar becerileri, bilgisayara bakış açıları ve kendilerinin özgüvenleri onların pedagojik olarak etkili şekilde teknolojiyi derslerine entegre etmelerine engel olmadığı yönündedir.

Öğrenme ve öğretme ortamlarında bilgisayarın amacına yönelik ve öğretim yöntem ve tekniklerinin bir parçası olarak kullanılması oldukça önemlidir. Türkçe dersinin işleniş sürecinin Powerpoint ve videonun fazla kullanılması gerektiği yönünde görüşler vardır. Öğrenciler Türkçe dil becerilerinin öğretilmesinde BDE'yi kullanmanın gereğine inanırlar. Oyunlar, çalışma yaprakları hazırlama, görsel ve işitsel öğelerden yararlanma gibi görüşleri oldukça fazla ifade edilmiştir. Bu görüşte olan öğrenciler bilgi iletişimi teknolojilerini Türkçe dersine entegre etme düşüncesine sahiptir.

Yapılan ankette, öğrencilerin bir kısmı öğretim üyelerinin derslerde bilgisayar kullandıkları zaman dikkatlerinin dağıldığını, ifade etmektedirler. Yapılan gözlemlerde ve görüşmelerde bazı öğretim üyelerinin dersin tamamında Powerpoint kullandığı anlaşılmıştır. Dersin büyük bir bölümünün ya da tamamının bilgisayardaki herhangi bir programla işlenmesi öğrencilerde isteksizliğe ve dikkat dağınıklığına neden olur. Whetstone and Charr-Chellman'ın (2001) belirttiği gibi öğretmen adaylarının derslerinde kullanacakları teknik aletlerin ve donanımların özellik ve limitlerini bilmek zorunda olduklarını ve ayrıca öğretmen adaylarının yeterli pedagojik bilgiye sahip olmadıklarından fakülte ders veren öğretim elemanlarının entegrasyonu uygulamalı olarak göstermeleri gerekmektedir.

Tablo 1 sonuçları değerlendirildiğinde göze çarpan bir diğer sonuç da kızların daha çok uç tarafta cevap vermesidir. Bir diğer ifadeyle kızların ve erkeklerin verdiği cevaplar incelendiğinde kızların hem kesinlikle katılıyorum hem de kesinlikle katılmıyorum seçeneklerini erkeklerden daha çok işaretledikleri görülmüştür. Ayrıca erkek öğrencilerin bilgisayarı oyun

ve haber takip aracı olarak kullanmaları ve görmeleri onların bilgisayarını aynı şekilde eğitimde kullanması ve kendi öğrencilerinin bu şekilde bakacaklarını düşünüyor olabilirler. Şu anki çalışmada bu yorumları kanıtlayacak yeterince veri olmadığından bu konular ileri bir çalışma olarak incelenebilir.

Sonuç olarak eğitim fakültelerindeki Türkçe Eğitimi Bölümüne gelen kız ve erkek öğrencilerin belli bilgisayar becerilerine sahip oldukları ve bu öğrencilerin sınıflarında öğretim elemanları tarafından kullanılan teknoloji destekli öğretimi destekledikleri, fakat yapılan uygulama hatalarının farkında oldukları görülmüştür. Bu öğrencilerin ileriki öğretmenlik yapacakları sınıflarda teknolojiyi entegre etmeye istekli oldukları ama sadece tecrübe ettikleri uygulamalara olumlu baktıkları ve yeni teknolojilerin derslerde entegre edilmesine yeterli derecede sıcak bakmadıkları ilginç bulunmuştur. Bu sonuçlar Whetstone and Charr-Chellman (2001) araştırma sonucu tavsiyeleri ile paralellik göstermekte ve bu doğrultuda fakültelerde bu öğretmen adaylarını yetiştiren öğretim elemanlarının yeterli teknolojik beceriye sahip olmakla beraber yeni teknolojilerin uygun pedagojik stratejiler doğrultusunda derslerini işlemeleri gerekmektedir.

Bu araştırmayla ulaşılan verilere göre Erciyes Üniv. Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri olan geleceğin öğretmenlerinin, BDE'yi tanımlamaları ve kullanmaları son yıllarda başka ülkelerde yapılan araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Daha da önemlisi araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve yorumlar, BDE'nin öğretmenler tarafından ne amaçla kullanılmasına yönelik fikir vermektedir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, Y. (1999). *Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Baytak, A. (2010). "K-12 seviyesinde e-öğrenmenin Türkiye'deki yapılabilirliği ve Öneriler". G. T. Yamamoto, U. Demiray, M. Kesim *Türkiye'de E-Öğrenme Gelişmeler ve Uygulamalar*. Ankara- pp-295-314. ISBN: 978-605-88891-2-5
- Chan-Lin, L. Hong, J. Horng, J. Chang, S. & Chu, H. (2006). "Factors influencing technology integration in teaching: a Taiwanese perspective". *Innovations in Education and Teaching International*. 43-1, (57-6).
- Cohen. D.K (1988). "Educational technology and school organization". In R. S. Nickerson & P. Zoghates (Eds.), *Technology in education: Looking toward 2020*(pp. 231-264). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Dewey, J. (1916) *Democracy and Education. An introduction to the philosophy of education* (1966 edn.), New York: Free Press.

- Holmes, B. D. (2001). "Technology supported learning: New models for creating technology literate teachers". ICTE Tallahassee http://www.ictc.org/T01_Library/T01_218.pdf
- ISTE, (2008). International Society for Technology Education. www.iste.org
- Ivers, K. S. (2002). "Changing teachers' perceptions and the use of technology in the classroom". *The American Educational Research Association*, New Orleans, LA,
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Kavcar, C.; Oğuzkan F. ve Sever S. (1993). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Kozma R. B. (2003). "Technology and Classroom Practices: An International Study". *Journal of Research on Technology in Education*. 36- 1. (1-14)
- Kuo. M. (2008). "Learner to teacher: EFL student teachers' perceptions on Internet-Assisted language learning and teaching. *ERIC Digest* ED502217
- Mistler-Jackson, M. & Songer, N. B. (2000). "Student motivation and internet technology: Are students empowered to learn science?" *Journal of Research in Science Teaching*, 37(5), 459-479.
- N.R Council (1988). *National Science Education Standards*. Washington D.C.
- Önkaş Akış, N. (2009). "Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanım ve Kalıcı Öğrenme". *K ÖĞRENME - ietc2008.home.anadolu.edu.tr* (04.09.2009)
- Roberts, T. L., (2004) "Responsive instructional design in technology-supported education: A case study from the PDP". Yayınlanmamış Tez.
- Schoepp, K.W. (2004) "Technology Integration Barriers in a Technology-Rich Environment: A CBAM Perspective". A master thesis. ERIC Database.
- Susskind, J.E. (2005). "PowerPoint's power in the classroom: enhancing students' self-efficacy and attitudes". *Computers & Education* . 45-2, (203-215).
- Şahin, A. Şahin E. (2009) *İlköğretimde Türkçe öğretimi*, (Ed. A. Kırk kılıç, H. Akyol) Pegem Yayıncılık, Ankara.
- TÜİK, (2010) Türk İstatistik Kurumu Bilgi Teknolojileri Kullanımı Anketi. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=60&ust_id=2
- Wang, Y. And Holthaus, P. (1997). "Student teachers' computer use during practicum". In *Proceedings of Selected Research and development at the 1997 National Convention of the AECT*. NM, USA.
- Whetstone, L.,& Carr-Chellman, A. A. (2001). "Preparing preservice teachers to use technology: survey results". *TechTrends*, 45(4), 11-17.
- Yıldırım A., Şimşek H. (2006) *Sosyal Bilimler Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara

EXTENDED ABSTRACT

The development in education and technology has promoted use of technology in instruction. Especially after the use invention of the Internet, there has been broader usage of the technology and computer in field of education. Since, the Internet uses has burden the cost and other expenses of travel between countries the companies doing training has started to use online trainings over internet. Indeed, many big worldwide universities and school implement these new technologies as part of their method to deliver instructions. Similarly, some universities and K-12 schools has tried to follow the trend in use of technology in education.

In the developed world countries where the integration of technology has been implemented effectively and efficiently in the education there has been a focus on the training of instructors and students on the basic computer skills and this became a requirement for earning degree in some teacher preparation universities. As a result of developments in the social sense, the students from faculties of education, compared to earlier generations, have more knowledge and skills of technology and computing when they start their first year in college. In addition, the teacher candidates are in the status of the transition from student to teacher. Thus, it is critical to investigate how this group views technology integration into education.

In this integration process, the quality and level of the teachers and students' skills of educational technology is very important. During the education, individuals' prior experiences and their knowledge about their use of educational technologies affect their integration and quality of the learning. In the learning and teaching environments, who, in what level, and how technology should be used are still important questions as they were before.

In this process of the change, as it has affected all the fields, the Turkish Education programs also have to follow the development about technology integration. Since the teacher candidates of today's are the teachers of tomorrow, the methods and strategies about instructions they taught should be tomorrows' not today's. As the trends show tomorrows' instructional strategies are supported with technology. Thus, this study sees important teacher candidates' views and perception about technology integration.

The teaching language is a social phenomenon; therefore the learning environments for the education of Turkish Language teachers' candidates should be more practical than theoretical that students can express their ideas and thoughts. Instructional technology in education is found effective and efficient in the previous studies. According to Önkaş (2008) "Turkish language education, with the use of technology can provide more qualified and permanent learning. That is, telling skills, speaking and writing, reading and listening comprehension skills, be of good quality, is very important for the development of students.

In order to make Turkish Language courses effective learning environments for the students, instructional technologies are crucial. With the new instructional technologies, teacher candidates can access any kinds of visual, audio, and text resources to design projects and presentations. These kinds of tasks in the learning environments will give teacher candidates the opportunity to have multi-media

learning experiences. According to Kulik and Clark, "the text, pictures, graphics, video, animation, and sound, when is combined with multi-media learning environments, can increases learning achievement and take them from traditional perspective to a modern perspective (Akpınar, 1999).

As mentioned above, previous studies in this field of teachers' education generally examined and tested how they cared for technology in education. However, how these teachers see technology integration and how they define it is not adequately explored. Especially the teachers in Turkish Language program has not been examined in that perspective. Another important point that makes this work necessary is that the students coming to college of educations are having more technology skills comparing with the previous generations and their prior skills in technology could affect their views and definitions of technology integration into education. In this respect three main research questions are listed below gave direction to this work: (1) What are the basic technology skills of prospective teachers? (2) How teachers describe technology supported education? (3) Teacher candidates' views the use of technology in teaching Turkish Language Courses?

The research method of this study has both quantitative and qualitative features. The quantitative data of this study is based on the results of the survey and the qualitative data is based on observations and interviews. In to respond the first research questions, the survey results were analyzed. For the second and third research questions, Likert Scale survey results, observations, and interview transcripts were analyzed. A total of 55 students (29 girls, 26 boys) voluntarily participated at the study.

According to the results, the participants of this study have seen the use of technology in Turkish Education courses very important. The results show that most of the students had a high level of prior skills in PowerPoint and Word and they mostly liked to have class instructions supported with slide presentations and videos. Based on the analysis of the qualitative data, the participants see use of technology as opportunities to add new instructional strategies to their courses. Even though most of the students had high level membership in social network sites, they rarely see those sites as a learning environment for their courses.